

АСОСИЙ КАПИТАЛГА САРМОЯ КИРИТИШ ВА МОЛИЯЛАШТИРИШ АҲАМИЯТИ

**Хурамов Зафар
Ражабалиевич**

**Ўзбекистон Республикаси Солиқ қўмитаси Йирик
солиқ тўловчилар бўйича ҳудудларлараро солиқ
инспексияси Ўта йирик солиқ тўловчилар Солиқ
назорати бўлими Молиявий хизматлар
комплексларининг солиқ нazorати шўбаси бошлиғи**

Асосий капиталга сармоя киритиш ва уни молиялаштириш замонавий иқтисодиётнинг энг муҳим жараёнларидан бири ҳисобланади. Асосий капитал – корхоналарнинг ишлаб чиқариш қобилиятини ташкил этувчи жисмоний ва техник воситалар, бинолар, машина-ускуналар, ер участкалари ва бошқа моддий ресурслардир. Иқтисодий барқарорлик ва узоқ муддатли ривожланиш асосан шу капиталнинг сифат ва ҳажмига боғлиқ бўлади. Шу сабабли, мамлакатлар ва бизнес структуралари асосий капитални такомиллаштиришга ва унга сармоя киритишга катта аҳамият қаратишади.

Дунё иқтисодиётида асосий капиталга сармоя киритиш инновациялар, ишлаб чиқаришни модернизация қилиш ва рақобатбардошликни ошириш учун муҳим восита ҳисобланади. Бугунги глобаллашув даврида тез суръатларда технологик янгиланишлар ва рақамлаштириш жараёнлари кузатилаётгани туфайли, асосий капиталга сармоя киритишнинг роли янада ошмоқда. Мисол учун, ривожланган давлатларда юқори технологияларга асосланган корхоналар асосий капиталга катта сармоя киритади, бу эса уларга бозорда устунлик беришга ёрдам беради.

Асосий капитални молиялаштириш эса сармояларнинг манбалари ва шакллари белгилайди. Дунёда молиялаштиришнинг кўплаб турлари мавжуд: ўз маблағлари орқали, банк кредитлари ёки облигациялар чиқариш, давлат ёрдами, халқаро молия институтлари томонидан ажратилган грантлар ва инвестициялар. Ўз вақтида ва самарали молиялаштириш, асосий капиталнинг ишлаб чиқаришни модернизация қилиш учун тез ва етарли даражада қўлланилиши иқтисодий ўсишнинг муҳим омилларидан биридир.

Бугунги кунда кўплаб ривожланаётган мамлакатлар ҳам асосий капиталга сармоя киритиш ва молиялаштиришга алоҳида эътибор қаратиб, иқтисодий тармоқларини замонавий технологиялар асосида қайта қурмоқда. Улар хусусий ва давлат инвестицияларини жалб қилишда ҳамкорликни кучайтирмоқда, бу эса инвестиция муҳитини яхшилаш ва сармояларни самарали тақсимлашга ёрдам беради.

Шунингдек, асосий капиталга сармоя киритишнинг иқтисодий ва ижтимоий аҳамиятини инобатга олган ҳолда, дунёдаги энг илғор тажрибаларни Ўзбекистон ҳам ўз иқтисодиётида жорий этмоқда. Бу эса мамлакатнинг иқтисодий барқарорлигини таъминлаш ва рақобатбардошликни оширишга хизмат қилади. Қисқа қилиб айтганда, асосий капиталга сармоя киритиш ва уни молиялаштириш – бу фақатгина иқтисодий ривожланиш эмас, балки мамлакатнинг келажақдаги муваффақиятининг кафолатидир.

Ўзбекистон иқтисодиётида асосий капиталга сармоя киритиш ва уни молиялаштириш соҳаси сўнгги йилларда жуда катта ривожланишни бошдан кечирмоқда. Давлат томонидан инвестиция муҳитини яхшилаш ва сармоявий ресурсларни кенг жалб этишга қаратилган ислохотлар амалга оширилмоқда. Солиқ имтиёзлари, давлат грантлари, субсидиялар ва халқаро молия институтлари билан ҳамкорлик асосида асосий капитални модернизация қилишга кўмаклашувчи механизмлар яратилмоқда.

Ўзбекистонда асосий капиталга сармояларнинг асосий манбалари сифатида ўз маблағлари, банк кредитлари ва хорижий инвестициялар хизмат қилмоқда. Хорижий сармоядорларни жалб этиш учун қулай шароитлар яратилиб, инвесторлар учун ҳуқуқий кафолатлар мустаҳкамланмоқда. Бу эса иқтисодиётнинг турли тармоқларида, айниқса саноат ва қишлоқ хўжалигида асосий капитални оширишга хизмат қилмоқда.

Бироқ, молиялаштириш жараёнидаги айрим муаммолар, масалан, кредитлашнинг нисбатан юқори фоизлари ва молиявий бозорларнинг етарли даражада ривожланмаганлиги муаммо бўлиб қолмоқда. Шунингдек, давлат ва хусусий сектор ўртасидаги ҳамкорликни кучайтиришга эҳтиёж бор.

Натижада, Ўзбекистонда асосий капиталга сармоя киритиш ва молиялаштириш механизмлари мустаҳкамланмоқда, бу иқтисодий ўсишни таъминлаш ва рақобатбардошликни оширишда муҳим аҳамият касб этмоқда. Келажақда ушбу йўналишдаги ислохотларни давом эттириш ва молиялаштириш манбаларини янада диверсификация қилиш зарур.